

Mahmut ESEN / Mülkiye Başmüfettişi

2015 Yılı Merkezi Yönetim Bütçesi Ne Getiriyor?

I-GİRİŞ

22.12.2014 gün ve 6583 sayılı, 2015 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu, 26.12.2014 gün ve 29217 sayılı (M) R.G. yayımlanmış olup 01.01.2015 tarihinde yürürlüğe girecektir.

Orta Vadeli Program (OVP) ve Orta Vadeli Mali Planda (OVMP) belirlenmiş politika, hedef/ önceliklere göre ve özel mevzuatına göre hazırlanmış olan 2015 Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısının TBMM yapılan görüşmeler sonucunda da hangi bir değişikliğe uğramadan aynen kabul edildiği görülmüştür.

Bu yazımızda, bütçe rakamları ve makro ekonomik göstergelerinin bilinmesinin arz ettiği önem dikkate alınarak, 2015 yılı merkezi yönetim bütçesinin genel bir değerlendirmesi yapılmaktadır.

II-2015 YILINA AİT MAKRO EKONOMİK GÖSTERGELER (HEDEFLER)

2014 ve 2015 yıllarına ait programlarla belirlenmiş makro ekonomik göstergeleri ve 2014 yılı gerçekleşme tahminlerini gösterir tablo aşağıda gösterilmiştir.

2014 ve 2015 Yıllarına ait Makro Ekonomik Göstergeler

	2014 Programı	2014 Gerç. Tahmini	2015 Programı
GYİH (Milyar TL)	1.719	1.764	1.945
BÜYÜME (%)	4,0	3,3	4,0
DEFLATÖR (%) (GSYH'da Sabit Fiyatlarla Artış Oranı)	6,0	9,1	6,0
TÜFE (Yıl Sonu %)	5,3	9,4	6,3
İTHALAT (CİF) (Milyar ABD Doları)	262,0	244,0	258,0
İHRACAT (FOB) (Milyar ABD Doları)	166,5	160,5	173,0
DIŞ TİCARET DENGESİ (Milyar ABD Doları)	-95,5	-83,5	-85,0
CARİ DENGİ (Milyar ABD Doları)	-55,5	-46,0	-46,0

2014 Yılı Programındaki rakamlarla, 2014 yılına ait tahmini gerçekleşme rakamlarının mukayesesinden; GSYH hesabına ilişkin tahminin yakalandığı, diğer göstergelerdeki tahminlerin ise gerçekleşmeyeceği anlaşılmaktadır.¹

¹ Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı ve Bağlı Cetveller, s.8. (<http://www.bumko.gov.tr/Eklenti/8601,2015yilimybtasarisiveekleri.pdf?0>)

Bu arada dış ticaret/cari denge rakamlarının tahminlerin altında gerçekleşmiş olması dikkat çekmektedir.

III- 2015 YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇESİ

A-Bütçe Giderleri

Ekonomik sınıflandırmaya göre 2015 merkezi yönetim bütçesi giderleri aşağıda tabloya çıkarılmıştır.

Ekonomik Sınıflandırmaya Göre 2015 Yılı M.Y. Bütçe Giderleri (Milyar TL)²

Ekonomik Sınıflandırmaya Göre Giderler	Miktarı	Dağılım (%)
1-Faiz Hariç Giderler	419	
Personel	119,1	25,2
SGK Devlet Primleri	20,3	4,3
Mal ve Hizmet Alımları	41,1	8,7
Cari Transferler (Sağlık, emeklilik ve sosyal yardımlar, mahalli idare payları, tarımsal destekler vb.)	176,4	37,3
Sermaye (Yatırım) Giderleri	41	8,7
Sermaye Transferleri (Mahalli idareler v.b. kuruluşlara yapılan)	6,8	1,4
Borç verme	10,5	2,2
Yedek Ödenekler	3,5	0,7
2- Faiz Giderleri	54	11,4
GİDER BÜTÇESİ TOPLAMI	473	100

Not: 1-Küsuratlar yuvarlatılmıştır.

2015 yılı merkezi yönetim bütçesi gider rakamlarında önceki yıl bütçesine oranla %8,9 oranında bir artış gerçekleşmiştir. Artış oranı, sermaye giderlerine %11,6, mal ve hizmet alımlarına %9,5 ve personel ödeneklerine ise % 8,3 olarak yansıtılmıştır.

2015 merkezi yönetim bütçe giderlerinde; ekonomik sınıflandırmaya göre en büyük pay (%37,3) cari transferler ödeneklerine ayrılmıştır. Bunu büyüklük sırasıyla, personel (%25), faiz (%11,4) ve sermaye giderleri-

“Genel bütçe kapsamındaki kamu idarelerine, yatırım işlerini illerdeki Yatırım ve Koordinasyon Başkanlıkları aracılığıyla yaptırmaları, bu bağlamda ödeneklerini İçişleri Bakanlığı bütçesine aktarmaları konusunda yetki verilmiştir. illerdeki Yatırım ve Koordinasyon Başkanlıkları aracılığıyla temsil, tören, ilin tanıtımı ve protokol hizmetleri kapsamında yapılacak harcamalara ilişkin, usul ve esasları belirleme konusunda, İçişleri Bakanına yetki verilmiştir.”

ne (%8,7) ayrılmış paylar izlemektedir. Büyük oranlı bu giderlerin niteliklerinin (kaynaklarının) anımsatılması bağlamında aşağıdaki özet bilgilere yer verilmiştir.

Cari transferlerin büyük bölümü SGK ve mahalli idarelere yapılmaktadır. [2013 yılında SGK’ ya yapılmış bütçe transferi tutarı 71,8 milyar TL’dir. Aynı yıl SGK’ nın sadece sağlık (tedavi ve ilaç) giderlerinin toplamı 49.2 milyar TL dir.³ Bütçede mahalli idare payları için 44,7 milyar TL ödenek ayrılmıştır.]

Merkezi yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin 30.06.2014 tarihi itibarıyla, iç borçlar toplam tutarı 408,4 milyar TL; dış borçlar toplamı ise (43,8 milyar faizi dahil) 129,3 milyar ABD Dolarıdır.⁴

30 Haziran 2014 itibarıyla kamu sektöründe toplam 3.372.806 kişi istihdam edilmektedir. Bu personelden, bütçe türlerine göre, 2.879.7232 kişi merkezi yöne-

² 2015 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu’na Bağlı Cetveller.

³ Maliye Bakanlığı, 2015 Yılı Bütçe Gerekeşi, ss. 239-271. (<http://www.bumko.gov.tr/Eklenti/8600,2015yilibutcegerekesi.pdf?0>)

⁴ Gerekeşi, ss.186-192.

tim bütçesi kapsamındaki kamu idarelerinde; 286.275 kişi il özel idareleri, belediyeler ve bağlı kuruluşlarda; 206.808 kişi de (KİT'ler vb.) diğer kamu idarelerinde görev yapmaktadır.

Kamu sektöründe görevli 3.372.806 personelin, % 82'si kadrolu (memur), %3,5 sözleşmeli, %11 'i işçi ve %3,5 geçici/diğer personel statünde istihdam edilmektedir.^{5,6}

Fonksiyonel sınıflandırmaya göre bütçe giderleri ve toplam giderler içerisindeki oranları aşağıda tabloya çıkarılmıştır.

2015 M.Y. Bütçe Giderlerinin Fonksiyonel Sınıflandırma Tablosu⁷

Hizmetin Türü	Miktarı (Milyar TL)	Dağılım (%)
Genel Kamu	141,7	30
Savunma	23,3	5
Kamu Düzeni ve Güvenlik	34,3	7,2
Ekonomik İşler	57,4	12
Çevre Koruma	0,5	
İskan ve Toplum Refahı	4,6	1
Sağlık	22	4,6
Dinlenme, Kültür ve Din	9,7	2
Eğitim	81,7	17
Sosyal Güvenlik ve Sosyal Yardım	97,5	20,6
TOPLAM	473	100

Not: 1-Küsuratlar yuvarlatılmıştır.

2015 yılı merkezi yönetim gider bütçesinde fonksiyonel sınıflandırmaya göre ödeneklerin dağılımında en büyük payın (%30 oranı ile) genel kamu hizmetlerine ayrıldığı; bu hizmetleri sosyal güvenlik ve sosyal yardım hizmetleri (%20,6) ve eğitim hizmetlerine (%17) ayrılmış payların izlediği görülmektedir.

B-Bütçe Gelirleri

Ekonomik sınıflandırmaya göre 2015 yılı merkezi yönetim bütçe gelirleri ve toplam gelirler içerisindeki dağılımları aşağıda tabloya çıkarılmıştır.

Ekonomik Sınıflandırmaya Göre 2015 Yılı M.Y. Bütçe Gelirleri⁸

	Miktarı Milyar TL)	Dağılım (%)
1-Vergi Gelirleri	390	
Gelir	82	18,1
Kurumlar	36	8
Özel Tüketim	94	20,8
Dahilden Alınan KDV	44	9,7
İthalden Alınan KDV	75	16,6
MTV	9	2
BSMV	9	2
Damga	11	2,4
Harçlar	16	3,5
Diğer	13	2,9
2- Vergi Dışı Gelirler	62	13,7
GİDER BÜTÇESİ TOPLAMI	452	100

Not: 1-Küsuratlar yuvarlatılmıştır.

Merkezi yönetim bütçesi gelir rakamlarında, önceki yıl bütçesine oranla % 12 oranında artış yapılmıştır.

Özel bütçeli idareler, düzenleyici ve denetleyici kuruluşların özel gelirleri 11 milyar TL olarak tahmin edilmiştir.

Bütçe gelirleri içinde en büyük pay, % 26,3 oranı ile KDV'ye aittir.

Bütçe döneminde 33 milyar TL faiz dışı fazla tahmin edilmiştir.

Genel bütçe vergi dışı gelirlerinin de ayrıntılı olarak gösterildiği tablo aşağıya çıkarılmıştır.

Genel Bütçenin Vergi Dışı Gelirlerini Gösterir Ayrıntılı Tablo⁹

Gelirin Türü	Miktarı
1-Vergi Gelirleri	427
2-Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri (Mal/hizmet satışı, KİT ve kamu bankaları, kurumlar karları, kira vb. gelirler)	9,5
3- Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler	1,9
4-Diğer Gelirler (Faiz/para cezası, kişi ve kurumlardan alınan paylar vb.)	31,6
5-Sermaye Gelirleri (Taşınır/taşınmaz/menkul kıymet/hisse satışı vb.)	10,4
6-Alacaklardan Tahsilat	0,8
TOPLAM BÜTÇE GELİRİ	481,3
7-Red ve İadeler (-)	38,8
NET BÜTÇE GELİR TOPLAMI	442,5

Not: Küsuratlar yuvarlatılmıştır.

⁵ Gerekeçe, ss.195-236.

⁶ Genel bütçe kapsamındaki kamu idarelerinde toplam 2.459.545 adet memur kadrosu bulunmaktadır.

⁷ Kanun, Cetveller.

⁸ Kanun, B Cetveli.

⁹ Kanun, B Cetveli.

Tablonun incelenmesi sırasında da görüleceği üzere bütçe gelirlerin büyük bölümü vergi gelirlerinden oluşmaktadır. Bütçedeki vergi dışı gelirlerin toplam gelirlere oranı (%13,7) oldukça düşüktür.

Sermaye(varlık) satışlarından 10,4 gelir tahmin edilmektedir. Bu gelirlerin 1,6 milyar TL taşınmaz (2/B kapsamındaki taşınmazlar ve sosyal tesis) satışlarından, 8,7 milyar TL ise diğer sermaye (hisse) satış gelirlerinden beklenmektedir.

C- Bütçe Dengesi

Bütçe ödenekleri ile tahmini gelirler arasındaki 21 milyar TL fark, net borçlanma ile karşılanacaktır.

IV-BÜTÇE KANUNUNDA İÇİŞLERİ BAKANLIĞI ve MAHALLİ İDARELERE İLİŞKİN HUSUSLAR

A-Tahsis Edilmiş Ödenek Miktarları

İçişleri Bakanlığının 2014 yılında 3.550.923.000 TL olan ödeneği, 2015 yılı bütçesinde (%10 oranında artışla) 3.898.467.000 TL'ye yükseltilmiştir.

Bu ödeneğin; yüzde olarak, 63'ü personel (SGK primi dahil), 20'si mal ve hizmet alımları, 13'ü sermaye giderlerine, 4'ü de diğer (sermaye transferi ve cari transfer) giderlere ayrılmıştır.

Bütçe Kanununa ekli T Cetveli uyarınca, 2015 yılında valilik makam hizmetleri için (30), kaymakamlık makam hizmetleri için (85) ve Bakanlık hizmetlerinde (7) olmak üzere toplam 122 adet taşıt edinilebilecektir.

B-Yatırım Harcamaları

Merkezi Yönetim Bütçe Kanununu ile Maliye Bakanlığı bütçesine; (geçen yıla ait ödeneklerinin % 6 fazlası ile)

- Köylerin Altyapısının Desteklenmesi Projesi (KÖY-DES) kapsamında, köylerin altyapı ihtiyaçları için il özel idareleri/ köylere hizmet götürme birliklerine 367 milyon TL,

- Su Kanalizasyon ve Altyapı Projesi (SUKAP) kapsamında belediyelerin içme suyu ve atık su projelerini gerçekleştirmek üzere İller Bankası Anonim Şirketine 590 milyon TL,

Ödenek tahsis edilmiştir.

Bütçe Tasarısının 10. 4 maddesindeki (il özel idareleri kaldırılmış olan illerdeki büyükşehir belediyelerine, söz konusu il özel idarelerinin 2013 yılında öz kaynakları ile gerçekleştirilmiş olan eğitim ve sağlık amaçlı yatırım tutarlarının dörtte üçünden az olmamak üzere eğitim ve sağlık yatırım harcaması yapmaları koşulu getiren) düzenleme TBMM yapılan görüşmeler sırasında kabul edilmemiş olduğu görülmüştür.

Genel bütçe kapsamındaki kamu idarelerine, yatırım işlerini illerdeki Yatırım ve Koordinasyon Başkanlıkları aracılığıyla yaptırmaları, bu bağlamda ödeneklerini İçişleri Bakanlığı bütçesine aktarmaları konusunda yetki verilmiştir.¹⁰

İllerdeki Yatırım ve Koordinasyon Başkanlıkları aracılığıyla temsil, tören, ilin tanıtımı ve protokol hizmetleri kapsamında yapılacak harcamalara ilişkin, usul ve esasları belirleme konusunda, İçişleri Bakanına yetki verilmiştir.¹¹

V-DİĞER HUSUSLAR

Kanunda, Harcırah Kanununa göre verilecek gündelik tutarları;	(TL)
Denetim elemanları kadrolarında bulunanlar	55,90
Ek göstergesi 8000 ve daha yüksek kadrolarda bulunanlar	43,00
Ek göstergesi 5800- 8000 olan kadrolarda bulunanlar	40,00
Aylık/kadro derecesi 1-4 olanlar	33,00

Olarak belirlenmiştir.

Ayrıca, memurların yapacakları fazla çalışmalar için saat başına 1,63 TL (fazla) çalışma ücreti tespit edilmiştir.

¹⁰ Kanun, 9 ve 10.maddeler.

¹¹ Kanun, E Cetveli, 88. madde.